

Академічна недоброочесність та шляхи її подолання

Автор Інна Демуз, доктор історичних наук, професор
Національна наукова сільськогосподарська бібліотека
Національної академії аграрних наук України

Феномен академічної недоброчесності (нечесності, недобросовісності)

є багатогранним та може набувати різних проявів. У його основі лежить умисне порушення загальноприйнятих в академічному середовищі моральних і правових норм, зазвичай з метою отримання певних переваг.

Види академічної недоброчесності в освітньому середовищі

- ▶ плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання;
- ▶ придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності (звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есе, статей, монографій, навчальних посібників тощо).

Вид академічної недоброчесності в освітньому середовищі - академічне шахрайство:

- ▶ 1) підтасовування, фальсифікація пунктів бібліографії зазвичай виявляється у формі посилання на джерела, які не використовувалися в роботі;
- ▶ 2) підтасовування, фальсифікація самих результатів наукових досліджень, тобто представлення емпіричних даних, які відрізняються від дійсно отриманих з метою підтвердження власних теоретичних побудов;
- ▶ 3) симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби, з метою уникнення контрольних заходів є проявом недоброчесності, який часто підкріплюється фіктивними лікарськими довідками, отриманими незаконним способом;
- ▶ 4) використання під час контрольних заходів (іспиту, тесту, контрольної роботи тощо) заборонених допоміжних матеріалів (шпаргалок, конспектів тощо) поступово змінюється на використання під час контрольних заходів заборонених технічних засобів (мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

Продовження

- ▶ 5) підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо);
- ▶ 6) проходження процедур контролю знань підставними особами замість здобувачів вищої освіти; здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної чи наукової діяльності;
- ▶ 7) недобросовісна конкуренція між особами, що здобувають освіту, або поміж науковцями іноді призводить до такого феномену як завдання шкоди, псування, саботаж навчальної або дослідницької роботи інших осіб;
- ▶ 8) кримінальний відтінок має і така форма недоброчесності, як використання шантажу чи підкупу в навчальній та науковій діяльності;
- ▶ 9) непотизм та перевищення повноважень - використання родинних зв'язків чи службового становища для отримання переваг у навчальній, позанавчальній, науковій чи адміністративній сфері.

Статистика

Згідно зі статистикою, в Україні у 2018 р. середній показник текстових збігів у перевірених роботах сягнув 33,16 %.

Щонайменше 10% молодих людей погодилися з можливістю купити готову курсову або дипломну роботи, тоді як 44%-85% вважають це категорично неправильним. Наприклад, серед опитаних студентів від 31% до 53% вважають, що завантажувати готові реферати з інтернету і видавати за свої - інколи можна, в той час як від 41% до 63% респондентів висловили думку, що такі дії в навчальному процесі - неприпустимі.

Найчастіше плагіат зустрічається серед тих студентів, у яких недостатня мотивація для отримання освіти.

Технологічні рішення для боротьби з плагіатом

В Україні одним із найбільш доступних сервісів для перевірки текстів на ознаки плагіату (який, до речі, рекомендований Міністерством освіти і науки України) став Unicheck.

Створений українськими розробниками в 2014 р., Unicheck вже в 2018 р. підписав меморандум про співпрацю з Міністерством освіти та науки України терміном на 7 років. Платформа функціонує у системах щонайменше 450 іноземних університетів у різних країнах, а кількість її користувачів становить близько 1,5 млн у всьому світі.

«Чітинг» - «махінації» із текстом, здійснювані з допомогою технічних засобів. Мета чітингу - «обманути» автоматичні сервіси з пошуку плагіату, перевіряючих експертів та, як результат, видати чужу працю за свою.

Основними різновидами чітингу є: додавання білого тексту (форматування тексту в білий колір), підміна символів (наприклад, заміна кириличної «і» на латинську), підміна тексту графічними зображеннями (картинками), підміна закінчення слів, а також махінації з форматом шрифту, розміром та пробілами, їх комбінації та модифікації.

Як же запобігти академічній недоброчесності?

- ▶ апеляція до гідності людини, до її самоповаги та поваги до інших;
- ▶ навчання студента академічному письму, академічній культурі, соціальній відповідальності вченого (останнє розуміють як відповідальність ученого за результати та процес наукових досліджень і розробок), дотримання принципів академічної доброчесності, проведення інформаційних кампаній щодо важливості написання оригінальних робіт і поваги до робіт інших людей;
- ▶ використання творчого потенціалу студентів і залучення їх до підготовки навчальних матеріалів, що використовуються в аудиторії;
- ▶ постійне культивування академічної культури та доброчесності шляхом впровадження в дію інституту кодексу честі, яким мають бути обумовлені правила поведінки і роботи студентів, викладачів та інших працівників закладів вищої освіти.

Наукове цитування як обов'язковий компонент будь-якої наукової роботи

- ▶ *Цитата* - це дослівне відтворення фрагменту якогось тексту з обов'язковим посиланням на джерело.
- ▶ *Посилання* - це вказівка на джерело інформації, що приводиться у приклад (зовнішнє посилання) або запис, що пов'язує між собою частини документа - посилання на розділи, малюнки, таблиці, формули, додатки (внутрішнє посилання).

Загальні вимоги до цитування:

- ▶ а) цитати беруться в лапки, а інші розділові знаки ставляться як при прямій мові;
- ▶ б) слова цитати наводяться в тій граматичній формі, в якій вони подані у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;
- ▶ в) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора;
- ▶ г) скорочення цитати допускається без перекручення авторського тексту. На місці пропуску (на початку, всередині, в кінці) ставлять три крапки. Якщо перед пропущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;
- ▶ ґ) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- ▶ д) непряме цитування (переказ, виклад думок інших авторів своїми словами) має бути гранично точним у передаванні думок автора.

Пам'ятаємо, що вибір стратегії
поведінки залежить від нас!

Дякуємо за увагу!

